

Nr 9

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion om åtgärder för att stimulera nyetablering av mindre företag.

Ärendet

I motionen 1971: 442 av herr Sjönell m. fl. (c, fp) hemställs att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en parlamentarisk utredning med uppgift att framlägga förslag till stimulans av nyföretagande genom nya former för långsiktig finansiering.

Motionen

I motionen diskuteras först de mindre företagens allmänna betydelse inom näringslivet och strukturförändringarnas inverkan på dessa företag. Det finns, säger motionärerna, ingenting att invända mot en dynamisk utveckling som innebär att vissa företag försvinner medan andra kommer till i en ständig anpassning till gällande villkor. Svagheten i den nuvarande utvecklingen är emellertid, hävdar de, att nyetablering av företag förekommer i alltför ringa utsträckning, något som bl. a. har allvarliga arbetsmarknadspolitiska konsekvenser. En av de grundläggande svårigheterna för den som vill starta ett nytt företag är bristen på kapital, anför motionärerna, detta särskilt som kapitalintensiteten ökar i de flesta branscher. Olika samhällseliga åtgärder på kapitalförsörjningsområdet berörs men betecknas som otillräckliga. Ett kreditinstitut med särskild inriktning på de mindre företagens behov av långsiktig finansiering utan traditionella säkerheter skulle, säger motionärerna till sist, i hög grad stimulera nyföretagande och medverka till att nya idéer kan tas till vara i ökad utsträckning.

Delegationen för de mindre och medelstora företagen

Den av chefen för industridepartementet tillkallade *delegationen för de mindre och medelstora företagen* (ordförande: landstingsdirektör Fredrik Lindencrona) har till uppgift att verka för en samordning av de utredningar som huvudsakligen berör de mindre och medelstora företagen samt bedöma behovet av och föreslå kompletterande utredningar. Delegationen skall vidare lämna synpunkter och avge förslag i frågor rörande de mindre och medelstora företagen.

Delegationen, som började sitt arbete i augusti 1970, uppger att den inlett en omfattande och differentierad utredningsverksamhet. Regionala undersökningar för att utröna behovet av och tillgången på olika former av service till företagen har igångsatts i samarbete med olika samhällsorgan och företrädare för näringslivet. På utredningsprogrammet för år 1971 står frågor rörande företagsledarutbildningen, den tekniska utvecklingen, industricentra, arbetsmiljön m. m. Delegationen har också påbörjat en kartläggning av olika utredningsaktiviteter som kan ha betydelse för de mindre företagen.

I betänkandet »Finansieringsinstitut för mindre och medelstora företag» (I — stencil 1970: 5), som avgavs i december 1970, föreslår delegationen att ett särskilt finansieringsinstitut i aktiebolagsform skall inrättas med uppgift att tillhandahålla riskvilligt kapital till mindre och medelstora företag. Institutets insatser skall enligt förslaget inriktas på lönsamma eller utvecklingsbara företag med goda framtidsutsikter. Dess kapitaltillskott skall i regel få formen av minoritetsengagemang genom förvärv av aktier eller andelar. Aktiekapitalet föreslås uppgå till högst 50 milj. kr. och tecknas av staten och bankväsendet med 50 % vardera. För statens del skall aktierna tecknas av Sveriges investeringsbank AB.

Utskottet

I motionen föreslås en utredning om stimulans av nyföretagande genom nya former för långsiktig finansiering. Delegationen för de mindre och medelstora företagen, vilken inledde sin verksamhet förra året, har till uppgift att initiera och samordna utredningar rörande de mindre och medelstora företagen. Utskottet finner det önskvärt att delegationen uppmärksammar de synpunkter som motionärerna framfört och hemställer därför

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att motionen 1971: 442 för övervägande överlämnas till delegationen för de mindre och medelstora företagen.

Stockholm den 30 mars 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Wååg (s), Sjönell (c), Rydén (fp), Nordgren (m), fru Hansson (s) och herr Clarkson (m).

Nr 10

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion om åtgärder för att lösa de mindre och medelstora företagens tillväxtproblem.

Ärendet

I motionen 1971: 1070 av herrar Hedlund (c) och Helén (fp) hemställs att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga om utredning och förslag beträffande åtgärder för att lösa de mindre och medelstora företagens tillväxtproblem, särskilt vad gäller industriella innovationer, i enlighet med vad som anförts i motionen 1971: 565.

Motionen

Det avsnitt i motionen 1971: 565 som åberopas i motionen 1971: 1070 är av följande lydelse:

Den svenska industrins internationella konkurrenskraft — både när det gäller exportindustrin och den industri, som konkurrerar med utländska företag på hemmamarknaden — är starkt beroende av den innovativa förmågan och produktivitetsutvecklingen. I båda dessa avseenden har svenskt näringsliv sedan länge en gynnsam position.

Nettoutgifterna för licenser, royalties och patent har emellertid under 1960-talet kommit att utgöra en växande andel av det negativa transfereeringsnettot. Långtidsutredningen förutser att denna utveckling skall fortsätta och att det negativa nettot 1975 skall uppgå till ca 250 milj. kr., dvs. ca 10 procent av det totala transfereringsnettot. Långtidsutredningen vill för sin del förklara denna utveckling med att Sverige som en liten nation och med högt specialiserad industri i fråga om uppfinningar och utveckling av metoder inte kan ligga i frontlinjen mer än på några få områden. Förutsättningen för att vi skall kunna hävda oss på ett vidare fält är därför att vi snabbt kan ta upp och omsätta nya utländska rön och erfarenheter i produktion. Ett växande negativt netto i detta avseende behöver således inte vara någon omedelbar nackdel eller innebära risk för industriell stagnation.

Det kan ligga åtskilligt i långtidsutredningens analys. Det är uppenbart, att det här rör sig om en komplicerad växelverkan mellan å ena sidan import av utländska rön, å andra sidan hög beredskap att omsätta dessa i praktiken. Detta senare kräver i sin tur en högt utvecklad forsknings- och utvecklingskapacitet. För att vi skall hålla och utvidga våra marknadsandelar på en hårdnande internationell marknad krävs emellertid också ett rent nyskapande inom de sektorer av industrin där Sverige har särskilt goda förutsättningar. Det är ett misstag att tro att endast de större företagen här kan spela någon väsentlig roll. Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv förutsätter mindre och medel-

stora företag som på specialområden kan hävda sig på en internationell marknad. Vi vet i dag alltför litet om de faktiska förutsättningarna i detta avseende. De senaste årens ekonomiska politik — och inte minst förra årets kreditpolitik — har utan tvivel medfört stora svårigheter för denna företagskategori. Vad som krävs är en studie av de mindre och medelstora företagens tillväxtproblem och deras faktiska finansiella förutsättningar att satsa på industriella innovationer. Detta är en fråga som dels berör forskningspolitiken, dels kreditpolitiken. Enligt vår mening finns det klart behov av en sådan utredning.

Utskottet

I motionen föreslås utredning om åtgärder för att lösa de mindre och medelstora företagens tillväxtproblem, särskilt vad gäller industriella innovationer. Det kan förutsättas att delegationen för de mindre och medelstora företagen, vars uppgifter och arbetsprogram redovisas i utskottets betänkande nr 9, utan särskilt åläggande prövar behovet av sådana åtgärder. Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionen 1971: 1070.

Stockholm den 30 mars 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Wååg (s), Sjönell (c), Rydén (fp), Nordgren (m), fru Hansson (s) och herr Clarkson (m).

Reservation

av herrar Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Gustafsson i Byske (c), Rydén (fp), Nordgren (m) och Clarkson (m), som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I motionen föreslås utredning om åtgärder för att lösa de mindre och medelstora företagens tillväxtproblem, särskilt vad gäller industriella innovationer. Åtgärder av detta slag är, som motionärerna påvisar, en förutsättning för att det svenska näringslivet, där de mindre och medelstora företagen spelar en viktig roll, skall kunna hävda sig på den internationella marknaden. Att delegationen för de mindre och medelstora företagen, vars uppgifter och arbetsprogram redovisas i utskottets betänkande nr 9, enligt sina direktiv har att pröva frågan om sådana åtgärder finner utskottet inte klarlagt. Därför anser utskottet att riksdagen hos Kungl. Maj:t bör begära att en utredning med det angivna syftet till-

sätts och att förslag på grundval av utredningens resultat så snart som möjligt föreläggs riksdagen. Utskottet hemställer alltså

att riksdagen med bifall till motionen 1970: 1070 hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning, i enlighet med vad utskottet ovan an-
fört, beträffande åtgärder för att lösa de mindre och medelstora
företagens tillväxtproblem.»

Nr 11

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion angående handläggningen av frågor rörande de mindre och medelstora företagen.

Ärendet

I motionen 1971: 152 av herr Sjönell m. fl. (c) hemställs att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om »en översyn av handläggningen av frågor rörande den mindre och medelstora företagsamheten i syfte att få en mer samlad behandling av dessa ärenden på departements- och ämbetsverksnivå».

Motionen

Staten har, framhåller motionärerna, under de senaste åren ökat sina insatser för att främja de mindre och medelstora företagens utveckling. Avsaknaden av ett sammanhållande organ och splittringen av hithörande frågor på olika departement hindrar dock enligt motionärernas uppfattning att verksamheten kan fungera på bästa sätt. Frågorna är, påpekas det, fördelade på finans-, handels-, inrikes- och industridepartementen och därutöver på bl. a. kommerskollegium och statens institut för företagsutveckling. Motionärerna anser det angeläget att få en organisation som ger bättre överblick och förenklar förbindelserna mellan de samhälleliga organen och enskilda företag.

Pågående utredningar

Kommerskollegieutredningen (generaldirektör Sten Lundberg), som tillkallades av chefen för handelsdepartementet 1968 och beräknas slutföra sitt arbete inom kort, har till uppgift att utreda kommerskollegiets arbetsuppgifter och organisation. Enligt sina direktiv skall utredningen vid framläggandet av sina förslag sträva efter att renodla kollegiets arbetsuppgifter genom att föra över förvaltningsuppgifter till eller från andra organ. Kollegiets organisation skall utformas så att det blir möjligt att snabbt utvidga eller krympa verksamheten.

Exportfrämjandeutredningen (ordförande: landshövding Gunnar von Sydow) tillkallades 1969 för att utreda den exportfrämjande verksamheten. Att pröva de organisatoriska formerna för denna utgör enligt

utredningens direktiv en av dess uppgifter. Erforderliga åtgärder skall föreslås för att åstadkomma samordning av myndigheters och organisationers exportfrämjande verksamhet.

1968 års *lokaliseringsutredning* (landshövding Mats Lemne), som tillkallats av chefen för inrikesdepartementet för att verkställa utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten, skall bl. a. behandla vissa organisatoriska frågor. Den sakkunnige skall undersöka möjligheterna att förbättra samarbetet mellan de lokaliseringspolitiska organen samt de myndigheter och institutioner vilkas verksamhet har anknytning till de företag som har fått lokaliseringsstöd. Förslag till erforderliga förbättringar i organisationen skall framläggas av den sakkunnige.

Utskottet

Ärenden rörande de mindre och medelstora företagen är för närvarande, såsom framhålls i motionen, fördelade på fyra departement och ett par olika centrala myndigheter. Motionärernas önskemål är att en mera samlad behandling på departements- och ämbetsverksnivå av dessa ärenden skall komma till stånd.

Fördelningen av ärenden mellan olika myndigheter eller mellan olika enheter inom en myndighet kan göras enligt skilda principer. En princip är att tillämpa en s. k. klientelorganisation, dvs. att hos en enhet sammanföra olika slags ärenden som gäller en viss grupp medborgare, företag e. d. En dylik organisation, som motionärerna alltså förespråkar i fråga om ärenden rörande mindre och medelstora företag, kan givetvis ha fördelar, särskilt för den berörda klientelgruppen. Det är dock ingalunda självklart att denna organisationsprincip i ett visst fall är den mest fördelaktiga. Vad beträffar det vidsträckta ämnesområde som här är aktuellt synes det, för att ta ett exempel, sannolikt att ärenden rörande exportfrämjande åtgärder lämpligast bör behandlas gemensamt för samtliga företag oavsett dessas storlek. Bestämmande för ärendefördelningen i detta fall blir sålunda vilken sakfrågan är snarare än vilket klientel den avser.

Med det sagda vill utskottet inte utesluta att en viss koncentration av ärenden rörande mindre och medelstora företag till färre myndigheter skulle kunna vara motiverad. Det får emellertid ankomma på Kungl. Maj:t — som enligt 5 § regeringsformen bestämmer fördelningen av ärendena departementen emellan — att ta de initiativ på detta område som eventuellt kan te sig befogade. Underlag för överväganden härvidlag kommer att tillhandahållas av flera nu pågående utredningar. Viktiga organisationsfrågor prövas av kommerskollegieutredningen, exportfrämjandeutredningen och 1968 års lokaliseringsutredning, såsom

framgår av deras ovan refererade direktiv. Erinras bör också om delegationen för de mindre och medelstora företagen, vars uppgifter och arbetsprogram redovisas i utskottets betänkande nr 9.

Utskottet förutsätter att frågan om lämplig organisation för handläggningen av ärenden rörande de mindre och medelstora företagen blir beaktad utan särskild framställning till Kungl. Maj:t från riksdagens sida och hemställer därför

att riksdagen avslår motionen 1971: 152.

Stockholm den 30 mars 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Wååg (s), Sjönell (c), Rydén (fp), Nordgren (m), fru Hansson (s) och herr Clarkson (m).

Nr 12

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion angående detaljhandelns kapitalförsörjning.

Ärendet

I motionen 1971: 429 av herr Andersson i Örebro m. fl. (fp) hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära att frågan om detaljhandelns kapitalförsörjning blir föremål för utredning.

Motionen

Den starka strukturförändring som kännetecknar det svenska näringslivet gör sig inte minst gällande inom varudistributionen, framhåller motionärerna. Efter självbetjäningssidéns genombrott på 1950-talet har under 1960-talet främst förekommit strukturförändringar avseende storlek och volym. Ett problem som sammanhänger med den nödvändiga fortsatta rationaliseringen inom handeln är kapitalförsörjningen. Erforderliga nyinvesteringar uppgår, anför det, inom dagligvaruhandeln till 100—125 milj. kr. per år och för hela varuhandeln till 450—500 milj. kr. per år. Motionärerna berör olika möjligheter för samhället att medverka till handelns rationalisering. De förordar att bestämmelserna om återlån från allmänna pensionsfonden skall omprövas och att företagareföreningarnas låneverksamhet skall utsträckas till att omfatta även varuhandeln. De nyligen överenskomna lättnaderna i kreditrestriktionerna kan, framhålls det, inte väntas komma företag inom varuhandeln till godo. Avslutningsvis fäster motionärerna uppmärksamheten på den enskilda detaljhandelns tilltagande beroende av vissa grossistföretag.

Uppgifter i anslutning till motionen

1970 års långtidsutrednings prognos rörande varuhandeln

Inom ramen för 1970 års långtidsutredning har inom Handelns utredningsinstitut utförts beräkningar och bedömningar rörande varuhandelns utveckling under första hälften av 1970-talet. Resultaten framläggs i betänkandet »Varuhandeln fram till 1975» (1970 års långtidsutredning, bilaga 3; SOU 1971: 14). Syftet har varit att kartlägga de sannolika utvecklingstendenserna inom handeln med särskilt intresse inriktat på dess

resursanspråk vad gäller bl. a. kapital. Mot bakgrund av en redogörelse för strukturförändringarna under 1960-talet redovisas en strukturprognos för varuhandeln till 1975. Innebörden av prognosen, som omfattar tre olika alternativ, är väsentligen att varuhusens marknadsandel ökas från 18 % 1968 till 27—29 % 1975 och att denna ökning i första hand går ut över de allra minsta enheterna, »familjebutikerna», vilkas andel kraftigt reduceras.

Resultaten av en enkät 1969 bland företag inom detaljhandeln rörande beräknat investeringsbehov fram till 1975 för genomförande av detaljhandelns strukturutvecklingsprogram sammanfattas i följande tabell.

	Beräknade totala investeringar i genomsnitt per år, milj. kr.			
	1969	1970	1971—1972	1973—1975
Egentlig detaljhandel ¹				
Varuhus	355	490	420	226
Dagligvaruhandel	168	183	195	181
Urvalsvaruhandel	81	103	148	107
Expeditionshandel	45	52	50	39
Summa	649	828	795	553
Övrig detaljhandel				
Detaljhandel med bilar, bensin, vin och sprit	94	140	87	80
Total detaljhandel	743	968	882	633

¹ Endast företag med anställda.

I anslutning till tabellen anføres att siffrorna för perioden 1973—1975 troligen ligger i underkant, eftersom många detaljhandelsföretag inte torde kunna överblicka vilka investeringsåtgärder som då blir aktuella. Det framhålls också att inom den egentliga detaljhandeln varuhusen svarar för mer än hälften av de planerade investeringarna, trots att deras andel av omsättningen utgör endast 20—25 %. Av detaljhandelns investeringar gäller nästan hälften anskaffning av inventarier och annan utrustning. Ca 40 % kommer på köp och uppförande av nya byggnader, medan resten faller på upprustning av befintliga byggnader samt anskaffning av transportmedel.

Vissa kreditinstitut

AB Industrikredit och AB Företagskredit, vilka ägs till hälften av staten och till hälften av vissa affärsbanker, har båda

till uppgift att medverka till finansiering av företrädesvis mindre och medelstora företag — även inom handeln — genom att lämna huvudsakligen långfristiga lån. Långivningen från AB Industrikredit avser primärkrediter mot betryggande säkerhet i form av pant eller borgen av staten, kommun eller bank. AB Företagskredit tillhandahåller sekundärkrediter mot säkerhet som bolaget finner betryggande. Bolagens upplåning sker nästan helt i form av reverslån hos allmänna pensionsfonden. Deras upplåningskapacitet förstärktes 1970 med 1 440 milj. kr. respektive 192 milj. kr.

Inom ett flertal branscher tillgodoses vissa kreditbehov genom den enskilda detaljhandelns egna kreditinstitut. Bland dessa märks särskilt AB Handelskredit (för företag inom livsmedelshandeln, färghandeln och den kemisk-tekniska handeln), AB Järnhandelskredit och AB Textilkredit, vilka lämnar amorteringslån på högst 10 år för etablerings- och rationaliseringsändamål.

Pågående utredningar

Bland uppgifterna för den av chefen för finansdepartementet tillkallade 1968 års kapitalmarknadsutredning (ordförande: riksbankschefen Per Åsbrink) är att pröva om nuvarande former för kanalisering av allmänna pensionsfondens medel till näringslivet kan anses tillräckliga. I detta sammanhang skall bl. a. övervägas om en utbyggnad av de särskilda mellanhandsinstituten bör ske. Utredningen är enligt sina direktiv oförhindrad att överväga reformer av den nuvarande organisationen på kreditmarknaden.

Distributionsutredningen (ordförande: riksdagsledamoten Anna Lisa Lewén-Eliasson), som tillkallades 1970 av chefen för handelsdepartementet, har till uppgift att göra en utredning om varudistributionen. Tyngdpunkten i utredningsarbetet skall läggas på de konsumentekonomiska och samhällsekonomiska följderna av koncentrationen inom detaljhandeln, i första hand dagligvaruhandeln. En samlad prognos rörande de faktorer som styr varuhandelns strukturutveckling bör anföras det i direktiven, vara av värde bl. a. för bedömning av frågan huruvida aktuella planer på investeringar för fortsatt koncentration på varuhandelns område är samhällsekonomiskt motiverade på längre sikt.

Frågan om kreditstöd till handeln via företagareföreningarna

Genom företagareföreningarnas förmedling lämnas sedan länge kreditstöd i form av statsgarantier och direkta lån till hemsloyd, hantverk och småindustri (SFS 1960: 372, omtryckt 1968: 354, ändrad 1970: 18). I samband med en översyn av kreditstödet slogs år 1960 fast att sådant

stöd icke skulle ifrågakomma för att tillgodose kreditbehov inom distributionsledet, såsom detaljhandeln (prop. 1960: 1, bil. 12 s. 159, SU 1960: 10 s. 52). På grundval av en ny utredning om företagareföreningarnas verksamhet (SOU 1967: 40) diskuterades avgränsningsfrågorna ånyo år 1968. Chefen för inrikesdepartementet redovisade då (prop. 1968: 61 s. 91) att vid remissbehandlingen av utredningsbetänkandet från olika håll yrkats att den krets av näringsfång som omfattades av kreditstödet skulle utvidgas. Vissa intresseorganisationer hade sålunda uttalat sig för att kreditstöd skulle få lämnas inom handel, transportväsen och servicenäringsar. Departementschefen anförde att generella utvidgningar av denna art enligt hans mening skulle gå utöver företagareföreningarnas allmänna syfte att främja produktion och vara ägnad att i alltför hög grad splittra föreningarnas verksamhet. Kreditstödet borde därför även fortsättningsvis inriktas på hantverk och småindustri. Denna ståndpunkt godtogs av riksdagen (SU 1968: 102); de enda motioner vari en utvidgning av stödverksamheten påyrkats avsåg lastbilstrafikbranschen.

Tidigare behandling av likartade motioner

Förslag av samma innebörd som det nu föreliggande har tidigare vid flera tillfällen prövats av riksdagen. Senast skedde detta 1965, då riksdagen på hemställan av bankoutskottet (BaU 1965: 25) avlog motioner vari hemställdes om skyndsamt utredning av möjligheterna till en snabb förbättring av den enskilda handelns kreditförsörjning. Utskottet anförde att kreditmarknadens institutionella utformning enligt dess bedömande i huvudsak svarade mot de krav som kunde ställas från handelns sida. Bl. a. påpekades att handeln erhöll krediter från flera halvstatliga kreditinstitut och att de särskilda kreditinstitut som bildats på initiativ av olika branscher inom handeln syntes verksamt bidra till en smidig kreditförsörjning för detaljhandeln. Folkpartiets representanter i utskottet reserverade sig till förmån för den begärda utredningen.

Det kan också erinras om att 1966—1970 årligen väckts motioner med yrkanden om utredning rörande näringslivets kapitalförsörjning, särskilt med sikte på mindre och medelstora företag. Bl. a. har häri framförts önskemål om nya vägar för kanalisering av medel från allmänna pensionsfonden till näringslivet. Motioner av detta slag — vilka alla avslagits av riksdagen — har behandlats av bankoutskottet i dess utlåtanden 1966: 32, 1967: 33 (rörande propositionen om inrättande av Sveriges investeringsbank AB), 1968: 24, 1969: 15 samt 1970: 19 och 1970: 31.

Utskottet

Den pågående strukturomvandlingen inom detaljhandeln förutsätter

omfattande investeringar. Sedan den här förevarande motionen väcktes har detaljhandelns investeringsbehov ytterligare belysts genom undersökningsresultat som 1970 års långtidsutredning publicerat. Med hänvisning till strukturförändringarna tar motionärerna upp frågan om hur den erforderliga kapitalförsörjningen till detaljhandeln skall kunna åstadkommas.

Bland tänkbara samhälleliga åtgärder som skulle kunna medverka till en förbättring av detaljhandelns kapitalförsörjning nämner motionärerna först en förändring av reglerna om återlån från allmänna pensionsfonden till de mindre företagen. Återlånereglerna har utskottet behandlat i sitt betänkande 1971: 5, som i dagarna godkänts av riksdagen. Vidare framförs som ett huvudönskemål att en utvidgning av företagareföreningarnas låneverksamhet till att även omfatta varuhandeln skall övervägas. Frågan om avgränsningen av företagareföreningarnas aktivitetsområde har varit före vid de båda senaste tillfällena, 1960 och 1968, då det särskilda kreditstödet till hantverk och småindustri omprövats av statsmakterna. Det har därvid slagits fast att kreditstödet även fortsättningsvis skulle inriktas på de senast nämnda näringsgrenarna; en utvidgning av det till att även gälla varuhandeln har ansetts kunna på ett olämpligt sätt splittra föreningarnas resurser. Utskottet är inte berett att så snart efter det att riksdagen enhälligt godtagit denna princip föreslå en utredning om kreditgivning till detaljhandeln via företagareföreningarna.

En central fråga vad gäller kapitalförsörjningen till detaljhandeln — liksom till näringslivet i dess helhet — är hur allmänna pensionsfondens resurser skall kunna kanaliseras till företagen. Detta spörsmål behandlas av 1968 års kapitalmarknadsutredning, som enligt sina direktiv bl. a. skall överväga om en utbyggnad bör ske av de särskilda mellanhandsinstituten. Utskottet anser det inte påkallat att riksdagen medan detta utredningsarbete pågår tar initiativ till en speciell utredning rörande detaljhandelns kapitalförsörjning. I detta sammanhang vill utskottet också erinra om delegationen för de mindre och medelstora företagen (jämför utskottets betänkande nr 9). Dess intresse är visserligen främst inriktat på industrins problem, men det sträcker sig också in på handelns område. Det av delegationen för kort tid sedan föreslagna nya finansieringsinstitutets engagemang skulle t. ex. avse mindre företag även inom handels- och servicesektorerna.

Detaljhandelns aktuella investeringsbehov sammanhänger som ovan sagts med näringsgrenens fortskridande koncentration till färre och större enheter. I direktiven för den sedan något år pågående distributionsutredningen uppmärksammas frågan om i vilken mån investeringar för en ytterligare sådan koncentration är samhällsekonomiskt motiverade på längre sikt. Även distributionsutredningen berör alltså problem med stark anknytning till motionens ämne.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1971: 429.

Stockholm den 30 mars 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Wååg (s), Sjönell (c), Rydén (fp), Nordgren (m), fru Hansson (s) och herr Clarkson (m).